

mun. Chișinău, str. P. Rareș, nr.18,
Republica Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+ 373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

Chișinău, P.Rareș, 18 street,
Republic of Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

Nr. 3ra-736/21 din 23.06,2021

Dnei Domnica Manole
Președintele Curții Constituționale a RM

Prin prezenta, în baza încheierii din 23 iunie 2021, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție Vă expediază sesizarea depusă de către Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, prin intermediul reprezentantului cu drept de vot consultativ Veronica Mihailov-Moraru, în vederea examinării constituționalității a unor prevederi din Codul electoral și anume:

-sintagmele „și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali” și textul „cu excepția contestațiilor privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali, depuse direct în instanța de judecată” din art.71, alin. (1) din Codul electoral;

- sintagma „iar acțiunile/inacțiunile concurenților electorali direct în instanța de judecată, în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii/identificării inacțiunii sau” din art. 72, alin. (1) din Codul electoral;

- sintagma „Contestațiile privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali se examinează în termen de 5 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor” din art. 73, alin. (2) din Codul electoral;

- sintagma „Contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ” din art.73, alin. (7) din Codul electoral.

Anexă: copia încheierii din 23 iunie 2021 pe 6 pagini, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate pe 11 file.

Cu respect,

**Președintele Colegiului civil,
comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție**

Tamara Chișca-Doneva

Ex: T.Bradu

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
strada Alexandru Lăpușneanu nr.28
Chișinău, MD 2004, Republica Moldova

SESIZARE

privind ridicarea excepției de neconstituționalitate

Prezentată în conformitate prevederile art.135 alin.(1) lit.a), g) din
Constituția Republicii Moldova, a art.4 alin.(1) lit.a), g) din Legea
nr.317/1994 cu privire la Curtea Constituțională și a art.4 alin.(1) lit.a), g)
din Codul jurisdicției constituționale nr.502/1995.

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. Veronica Mihailov-Moraru
2. Reprezentant cu drept de vot consultativ în interesele Partidului Politic „Partidul Acțiunii și Solidaritate”

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prin prezenta sesizare se solicită exercitarea controlului constituționalității unor prevederi din Codul electoral nr.1381/1997, și anume:

- textul **„și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali”** și textul **„cu excepția contestațiilor privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali, depuse direct în instanța de judecată”** din art.71 alin.(1) din Codul electoral prin prisma art.20, art.23, și art.54 din Constituția Republicii Moldova;
- textul **„iar acțiunile/inacțiunile concurenților electorali – direct în instanța de judecată, în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii/identificării inacțiunii sau”** din art.72 alin.(1) din Codul electoral prin prisma art.20, art.23, și art.54 din Constituția Republicii Moldova;
- textul **„Contestațiile privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali se examinează în termen de 5 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor”** Din art.73 alin.(2) din Codul electoral prin prisma art.20, art.23, și art.54 din Constituția Republicii Moldova;
- textul **„Contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului**

administrativ” din art.73 alin.(7) din Codul electoral prin prisma art.20, art.23, și art.54 din Constituția Republicii Moldova.

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

I. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 5

Democrația și pluralismul politic

(1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.

(2) Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 135

Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituția;

- c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;
 - d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;
 - e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova;
 - f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;
 - g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție;
 - h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.
- (2) Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

2. Legislația internă

Codul electoral nr.1381/1997

Articolul 1. Noțiuni generale

În sensul prezentului cod se definesc următoarele noțiuni generale:

contestație -- cerere de anulare sau revizuire a unui act, a unei hotărâri sau acțiuni;

Articolul 71. Contestațiile

(1) Alegătorii și concurenții electorali pot contesta acțiunile/inacțiunile și hotărârile consiliilor și birourilor electorale și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali. Depunerea cererii în instanța de judecată trebuie precedată de contestarea prealabilă în organul electoral ierarhic superior organului al cărui act se contestă, cu excepția contestațiilor privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali, depuse direct în instanța de judecată, și a contestațiilor ce se referă la exercitarea dreptului la vot sau la administrarea alegerilor depuse la biroul electoral în ziua alegerilor.

(2) Contestațiile privind organizarea și desfășurarea alegerilor se examinează de către organele electorale, respectându-se ierarhia acestora. Procedura detaliată de examinare a contestațiilor în perioada electorală se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(3) Contestațiile privind reflectarea campaniei electorale de către radiodifuzorii aflați sub jurisdicția Republicii Moldova se examinează de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului în conformitate cu prevederile prezentului cod, ale Codului audiovizualului al Republicii Moldova, iar contestațiile ce vizează mijloacele de informare în masă scrise se examinează de către instanța de judecată.

(4) Deciziile organelor electorale și ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului asupra contestațiilor pot fi atacate în instanța de judecată.

(5) Contestația va conține descrierea faptelor invocate ca presupuse încălcări, probele, temeiul legal, cerințele contestatarului, semnătura și datele de identitate ale persoanei care o depune. În cazul contestațiilor privind hotărârile organelor electorale, sarcina probării legalității revine acestor organe.

(6) Contestațiile privind finanțarea campaniilor electorale se adresează Comisiei Electorale Centrale, în cazul concurenților electorali în alegerile parlamentare și prezidențiale, sau consiliilor electorale de circumscripție, în cazul candidaților independenți în alegerile locale. Examinarea contestațiilor privind finanțarea campaniilor electorale ale partidelor politice nu se supune termenelor de prescripție prevăzute la art.72-74.

Articolul 72. Depunerea contestațiilor

(1) Acțiunile/inacțiunile și hotărârile organelor electorale pot fi contestate la organul electoral ierarhic superior, iar acțiunile/inacțiunile concurenților electorali – direct în instanța de judecată, în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii/identificării inacțiunii sau adoptării hotărârii. Termenul de depunere se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

(2) În cazul alegerilor locale, hotărârile consiliilor electorale asupra contestațiilor ce vizează acțiunile/inacțiunile concurenților electorali pot fi atacate în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află consiliul respectiv.

(3) Contestațiile privind acțiunile și hotărârile Comisiei Electorale Centrale și ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului se depun, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii sau adoptării hotărârii.

(4) Contestația concurentului electoral nu poate fi depusă de către membrul organului electoral respectiv, dar poate fi depusă de reprezentantul concurentului electoral în organul electoral respectiv sau de o persoană împuternicită de concurentul electoral prin procură.

(5) În cazul în care examinarea nu ține de competența organului electoral respectiv, contestația, precum și materialele anexate la ea urmează a fi transmise spre examinare conform competenței, în mod urgent, în cel mult 2 zile calendaristice de la data recepționării.

Articolul 73. Examinarea contestațiilor

(1) Contestațiile privind acțiunile și hotărârile Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală se examinează în termen de 5 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor.

(2) Contestațiile privind acțiunile și hotărârile consiliilor electorale de circumscripție și ale birourilor secțiilor de votare se examinează în termen de 3 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor. Contestațiile privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali se examinează în termen de 5 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor. La examinarea contestațiilor și litigiilor, organele electorale/instanțele de judecată vor acorda prioritate celor care se referă la înregistrarea concurenților electorali și la corectitudinea întocmirii listelor electorale.

(3) Contestațiile privind reflectarea campaniei electorale de către radiodifuzori aflați sub jurisdicția Republicii Moldova se examinează de către Consiliul

Coordonator al Audiovizualului în termen de 5 zile calendaristice de la depunerea contestației, dar nu mai târziu de ziua alegerilor.

(4) Contestațiile depuse la instanțele de judecată în ziua alegerilor se examinează în aceeași zi, iar contestațiile împotriva hotărîrii organului electoral cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor și atribuirea mandatelor se examinează de către instanța de judecată concomitent cu confirmarea legalității și validarea mandatelor.

(5) Programul instanțelor de judecată se organizează în așa fel încît contestațiile să poată fi depuse și examinate fără întârziere.

(6) Concurenții electorali își pot apăra interesele în instanța de judecată la examinarea contestațiilor ce vizează acțiunile/inacțiunile și hotărîrile organelor electorale și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali prin reprezentantul său desemnat în conformitate cu art.15 alin.(1).

(7) Contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ.

Codul administrativ nr.116/2018

Articolul 5. Activitatea administrativă

Activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

Articolul 17. Dreptul vătămat

Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Articolul 20. Acțiunea în contencios administrativ

Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios

administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Articolul 189. Încălcarea acțiunii în contencios administrativ

(1) Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

(2) O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

(3) În cazurile prevăzute de lege, precum și în scopul revendicării drepturilor ce reies dintr-un contract administrativ, acțiunea în contencios administrativ poate fi înaintată și de autoritatea publică.

Articolul 191. Competența jurisdicțională pentru acțiunea în contencios administrativ

(1) Cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(2) și (3), judecătoriile soluționează în fond toate acțiunile în contencios administrativ.

(2) Curțile de apel soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva actelor administrative normative, care nu se supun controlului de constituționalitate.

(3) Curtea de apel Chișinău soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii, ale Consiliului Superior al Procurorilor, precum și acțiunile în contencios administrativ atribuite în competența sa prin Codul electoral.

(4) Curțile de apel soluționează și cererile de apel împotriva hotărârilor și recursurile împotriva încheierilor emise de judecătorii.

(5) Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, deciziilor și încheierilor curții de apel.

Articolul 199. Declinarea competenței în cauze civile

(1) Dacă s-a constatat că judecătorului sau completului competent pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ i s-a distribuit o cauză civilă de competența aceleiași instanțe de judecată, acesta, printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs, își declină competența și remite președintelui de instanță dosarul spre redistribuire aleatorie.

(2) Dacă s-a constatat că judecătorului sau completului competent pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ i s-a distribuit o cauză civilă de competența altei instanțe de judecată, acesta, printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs, o transmite instanței competente.

(3) Prevederile alin.(1) și (2) se aplică corespunzător și în cazul în care judecătorului sau completului de judecată competent pentru examinarea cauzelor civile i se repartizează o acțiune de contencios administrativ.

IV. CIRUMSTANȚELE CAUZEI

În procedura Curții Supreme de Justiție se află spre examinare cauza nr.3ra-736/21, înaintată de Blocului Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor împotriva Comisiei Electorale Centrale, persoană terță Partidul Politic “Partidul Acțiune și Solidaritate”.

La data de 09 iunie 2021, Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor în calitate de concurent electoral, a depus în adresa Comisiei Electorale Centrale o contestație, prin care a solicitat constatarea utilizării resurselor administrative într-un material agitațional, aplicarea sancțiunilor prevăzute de legislația electorală în privința Partidului Politic „Partidul Acțiunii și Solidaritate”, care la fel are calitatea de concurent electoral în cadrul scrutinului parlamentar din 11 iulie 2021. În motivarea poziției sale, intimatul a invocat faptul că la data de 09 iunie 2021, a intrat în posesia unor pliante distribuite de către Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” în calitate de agitație electorală, care conțineau imaginea Președintelui Republicii Moldova și un anumit text despre istoricul evoluției partidului din care acesta a făcut parte, fapt care a stârnit nemulțumirea intimatului

deoarece în accepțiunea sa acest lucru ar reprezenta încălcarea art. 52 din Cod electoral și utilizarea resurselor administrative de către un concurent electoral.

Prin scrisoarea din 12 iunie 2021, președintele Comisiei Electorale Centrale, a restituit prin scrisoarea nr. 8/4175 din 12 iunie 2021 contestația fără a fi examinată, făcând referire la prevederile articolului 72 alin. (1) Cod electoral, care prevede faptul că acțiunile/inațiunile și hotărârile organelor electorale pot fi contestate la organul electoral ierarhic superior, iar acțiunile/inațiunile concurenților electorali – direct în instanța de judecată, în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii/identificării inacțiunii sau adoptării hotărârii. Nefiind de acord cu soluția respectivă, intimatul a contestat-o în instanța de judecată, solicitând anularea acesteia și obligarea Comisiei Electorale Centrale de a examina contestația depusă la data de 09 iunie 2021. Prin hotărârea nr. 3-91/21 din 17 iunie 2021, pronunțată de către Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, cererea de chemare în judecată a fost admisă integral. Astfel, prin Hotărârea Curții de Apel Chișinău s-a dispus anularea scrisorii Comisiei Electorale Centrale nr. 8/4175 din 12 iunie 2021 prin care a fost restituită contestația Blocului Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor, totodată fiind dispusă obligarea Comisiei Electorale Centrale de a examina contestația depusă la data de 09 iunie 2021 împotriva Partidului Politic “Partidul Acțiune și Solidaritate” în fond cu emiterea hotărârii. În hotărârea Curții de Apel Chișinău nr. 3-91/21 din 17 iunie 2021, se menționează că competența examinării contestației depuse la data de 09 iunie 2021 îi revine Comisiei Electorale Centrale și nu instanței de judecată, reieșind din faptul că în conformitate cu articolul 26 alin. (1) lit. b) Cod Electoral, în perioada electorală, Comisia Electorală Centrală are următoarele atribuții: supraveghează executarea prevederilor prezentului cod și ale altor legi care conțin dispoziții referitoare la desfășurarea alegerilor. La fel, în hotărârea sa, Curtea de Apel Chișinău indică că, prevederile art.72 alin.(1) din Codul electoral, care prevede competența instanței de judecată să examineze contestațiile alegătorilor sau concurenților electorali împotriva acțiunilor/inațiunilor altor concurenți electorali, reglementează doar dreptul de adresare în instanța de judecată, însă Codul Administrativ, reglementează procedura de exercitare a acestui drept

reieșind din faptul că Codul Administrativ este o lege mai nouă și respectiv constituie o lege specială, care în regim prioritar se va aplica în raport cu Codul electoral.

Cu referire la argumentul expus de Curtea de Apel Chișinău privind aplicarea prevederilor Codului administrativ în detrimentul Codului electoral pe motivul că CA este o lege mai nouă, menționăm următoarele. Codul Administrativ, reprezintă o lege menită să determine conduita participanților unui raport juridic, atunci când pe de o parte avem o autoritate publică, iar pe de altă parte o persoană fizică sau juridică, indiferent de forma de organizare. Totuși, atunci când merge vorba despre niște relații specifice, cu un domeniu îngust de acțiune așa cum sunt cele în materie electorală, în mod prioritar se aplică legea specială, care reglementează în exclusivitate doar acest domeniu -- Codul Electoral. Atât Codul Administrativ, cât și Codul Electoral reprezintă două acte de același nivel, iar pe cale de consecință reieșind din prevederile art.5 alin.(3) al Legii nr.100/2017 privind actele normative, atunci când normele CE vin în contradicție cu cele ale CA, indubitabil se aplică cele prescise în Codul Electoral. Același lucru este prevăzut și la art.2 alin.(2) Cod administrativ, care permite de a deroga de la prevederile codului în cauză atunci când o lege specială conține norme care contravin legii generale.

Observăm astfel că instanțele naționale, atribuie contestațiile depuse împotriva concurenților electorali, ca contestații în materia contenciosului administrativ, fiind reglementate de prevederile Codului administrativ (acțiune în contencios administrativ) și nu de prevederile Codului electoral și Codului de procedură civilă (acțiune civilă de drept comun). Dat fiind neclaritatea normelor sus menționate, în practica judiciară se formează deja precedente, prin care astfel de acțiuni se resping pe motivul că sunt depuse cu încălcarea competenței jurisdicționale sau sunt depuse necorespunzător (spre exemplu Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție nr.3r-375/20). Astfel, având în vedere neclaritatea normelor contestate, precum și omisiunea legiuitorului de a reglementa expres și explicit modul de depunere și soluționare a contestațiilor privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali, justițiabilului îi este afectat dreptul de acces liber la justiție garantat de prevederile art.20 din Constituție.

Astfel, problema ridicată în fața Înaltei Curți nu ține de interpretarea eronată a normelor juridice pe care le face instanțele de judecată, care în sine reprezintă o problemă de aplicarea normelor. Problema asupra căreia urmează să se expună Curtea Constituțională ține de omisiunea legislativă din prevederile art.71-73 Codului electoral, și anume omisiunea de a reglementa modul de examinare și soluționare a contestațiilor privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali.

4. EXPUNEREA ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL SESIZĂRII.

Potrivit art.1 din Codul electoral (CE), prin contestație se înțelege cerere de anulare sau revizuire a unui act, a unei hotărâri *sau acțiuni*. Art.71 alin.(1) CE statuează că, alegătorii și concurenții electorali pot contesta acțiunile/inacțiunile și hotărârile consiliilor și birourilor electorale și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali. Articolul respectiv ulterior face distincția între modul de contestare a acțiunilor și hotărârilor consiliilor și birourilor electorale și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali. Astfel, în primul caz, depunerea cererii în instanța de judecată trebuie precedată de contestarea prealabilă în organul electoral ierarhic superior organului al cărui act se contestă, iar *în cazul contestării acțiunilor/inacțiunilor concurenților electorali, acesta urmează a fi depus direct în instanța de judecată*. Prevederile art.72 alin.(1) CE la fel indică că acțiunile/inacțiunile concurenților electorali se contestă *direct în instanța de judecată*, în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii/identificării inacțiunii. Observăm astfel că legiuitorul face distincție între acțiunile depuse împotriva concurenților electorali și cele depuse împotriva consiliilor și birourilor electorale. Motiv pentru care prevederile art.73 alin.(7) CE statuează că contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ. La caz, obiectul contestației fiind acțiunile concurentului electoral pentru încălcarea normelor ce țin de agitație electorală, care se contestă direct în instanță potrivit Codului de procedură civilă, nefiind la caz un act sau acțiune administrativă a

organului electoral. Menționăm și jurisprudența recentă a Curții Constituționale (Decizia din 15.06.2021, privind examinarea sesizărilor și, prin care examinând concurența și aplicarea normelor legislației electorale și a celei de contencios administrativ subliniat că *principiul preeminenței dreptului reclamă ca instanțele de judecată din Republica Moldova să interpreteze și să aplice legile ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent, nu în mod izolat și prin ignorarea altor norme relevante.*

Astfel, nefiind detaliat explicit tipul de acțiune (de contencios administrativ sau civilă) ce urmează a fi depus în cazul contestării acțiunilor/inacțiunilor concurenților electorali, atât justițiabilul cât și instanțele de judecată interpretează în mod diferit și neuniform prevederile în cauză. Instanțele naționale, la examinarea unor astfel de contestații, se ghidează de prevederile art.191 alin.(3) din Codul administrativ (CA), potrivit căreia, Curtea de apel Chișinău soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii, ale Consiliului Superior al Procurorilor, precum și acțiunile în contencios administrativ atribuite în competența sa prin Codul electoral. Astfel, având în vedere faptul că prevederile art.71 alin.(1) și art.72 alin.(1) CE statuează că alegătorii și concurenții electorali pot contesta acțiunile/inacțiunile concurenților electorali, instanțele naționale automat le atribuie la categoria acțiunilor în contencios administrativ. Acest lucru însă se face în mod arbitrar de instanțele naționale fără ca normele contestate din Codul electoral să reglementeze tipul de acțiune ce urmează a fi depusă sau instanța la care urmează a fi depusă. Examinând prevederile Codului administrativ sesizăm că aceasta reprezintă o lege menită să determine conduita participanților unui raport juridic, atunci când pe de o parte avem o autoritate publică, iar pe de altă parte o persoană fizică sau juridică, indiferent de forma de organizare. În acest sens, prevederile art.20 și art.189 CA indică despre modul și condițiile de depunere a unei acțiuni de contencios administrativ. Astfel dacă printr-o activitate administrativă (săvârșită de o autoritate publică) se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ. Reieșind din prevederile art.5 CA, prin *activitate*

administrativă se înțelege totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea. *Regimul de putere publică*, reieșind din prevederile art.8 CA reprezintă ansamblul competențelor prevăzute de lege în vederea realizării sarcinilor autorităților publice, care le conferă posibilitatea de a se impune cu forță juridică obligatorie în raporturile lor cu persoane fizice sau juridice. Suplimentar, prin *drept vătămat*, reieșind din prevederile art.17 CA, urmează să înțelegem orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă. Astfel, așa cum statuează prevederile art.20 și 189 CA, pentru a fi în prezența unei acțiuni de contencios administrativ, urmează să fie întrunite următoarele condiții:

- Realizarea unei activități administrative (art.5 CA);
- Activitatea administrativă trebuie să fie realizată de autoritatea publică în regim de putere publică (art.8 CA);
- Prin activitatea administrativă trebuie să se aducă atingere unui drept legitim sau să fim în prezența unui drept vătămat (art.17).

În aceste împrejurări, atribuirea contestațiilor împotriva acțiunilor/inacțiunilor concurenților electorali la categoria acțiunilor de contencios administrativ nu poate fi acceptată prin prisma următoarelor aspecte. În primul rând, acțiunile/inacțiunile concurenților electorali nu pot fi atribuite la categoria de activități administrative realizate de autoritate publică în regim de putere publică. La fel, prin contestarea acțiunilor/inacțiunilor concurenților electorali nu se poate invoca existența unui drept vătămat în sensul art.17 CA. În lipsa acestor elemente, nu poate fi intentată o acțiune de contencios administrativ. Excluzând posibilitatea înaintării unei acțiuni de contencios administrativ, unica cale care rămâne valabilă pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale justițiabilului în procesul de contestarea acțiunilor/inacțiunilor concurenților electorali, este acțiune de ordine civilă depusă în condițiile Codului de procedură civilă. De fapt, acest lucru poate fi dedus prin examinare cumulativă a tuturor normelor invocate mai sus în coroborare cu

prevederile art.73 alin.(7) CE, care statuează că contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ. Totuși formularea respectivă lasă loc de interpretări abuzive și creează neclarități. În condițiile în care legiuitorul (prin omisiune) nu a reglementat condițiile și cazurile în care contestațiile se examinează în conformitate cu prevederile CPC sau CA, justițiabilul se poate pomeni în situația în care aceasta nu poate beneficia de o satisfacție efectivă împotriva actelor care afectează drepturile și libertățile sale legitime din partea instanțelor judecătorești competente, încălcând astfel prevederile art.20 din Constituție, accesul liber la justiție.

Potrivit prevederilor art.20 din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție. În accepțiunea art.6 din Convenția Europeană, accesul liber la justiție constituie o componentă a dreptului persoanei la un proces echitabil, ceea ce reprezintă expresia principiului preeminenței dreptului. Reieșind din Hotărârea Curții Constituționale nr.14/2012, *principul accesului liber la justiție urmează a fi privit nu doar ca o garanție fundamentală pentru exercitarea efectivă a drepturilor și libertăților persoanei, ci și ca o normă imperativă chemată să dea sens noțiunii de "stat de drept". Or, conform art.1 alin.(3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate (§50). La fel, Curtea prin Hotărârea nr.1/2013 a indicat că un drept general, care garantează persoanelor accesul liber la justiție, este dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile legitime ale persoanelor. Curtea observă că articolul 20 alin.(1) din Constituție indică în mod direct existența unei obligații pozitive din partea statului de a asigura dreptul la satisfacție efectivă (§48).*

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin jurisprudența sa, interpretând articolul 6 § (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, a stabilit că

„dreptul la un tribunal” (accesul liber la justiție) nu este unul absolut, poate fi limitat, reglementarea sa fiind adesea variabilă în timp și în spațiu, în funcție de nevoile și resursele comunității și ale indivizilor (cauzele Golder contra Regatului Unit al Marii Britanii din 21 februarie 1975, §38, Ashingdane contra Regatului Unit din 28 mai 1985, §57). **Condiția impusă constant de jurisprudența Curții în aplicarea articolului 6 §1 din Convenție cere ca limitările operate de către statele contractante să nu restrângă nejustificat accesul individului la un „tribunal” în măsura în care dreptul în discuție să fie afectat în chiar substanța sa.** Astfel, fiecare justițiabil are dreptul să prezinte în fața unei instanțe orice contestație referitoare la „drepturile și obligațiile sale cu caracter civil”. Art. 6 § 1 din Convenție consacră „dreptul la instanță”, pentru care „dreptul de acces”, și anume dreptul de a sesiza instanța în materie civilă, constituie un aspect [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 36; Naït-Liman împotriva Elveției (MC), pct. 113]. Art. 6 § 1 poate fi așadar invocat de orice persoană care, considerând nelegală ingerința în exercitarea unuia dintre drepturile sale cu caracter civil, se plânge că nu a avut posibilitatea să se adreseze în privința unei asemenea încălcări unei instanțe ce corespunde cerințelor art. 6 § 1. Atunci când există, cu privire la legalitatea unei astfel de ingerințe, o încălcare reală și serioasă referitoare fie la existența, fie la întinderea dreptului invocat, justițiabilul are dreptul, în temeiul art. 6 § 1, ca „o instanță să soluționeze această chestiune de drept intern” (Z și alții împotriva Regatului Unit (MC), pct. 92; Markovic și alții împotriva Italiei (MC), pct. 98]. Refuzul unei instanțe de a examina acuzațiile justițiabililor privind compatibilitatea unei proceduri cu garanțiile fundamentale ale unui proces echitabil le limitează acestora dreptul de acces la o instanță [Al-Dulimi și Montana Management Inc. împotriva Elveției (MC), pct. 131].

În lumina celor enunțate, considerăm că omisiunea legislativă de a reglementa expres condițiile în care urmează a fi depusă o acțiune împotriva concurenților electorali, și anume fie în condițiile CPC sau CA, afectează grav dreptul justițiabilului de acces liber la justiție prin faptul că aceasta nu poate să se adreseze la o instanță competentă să examineze cazul pentru apărarea drepturilor și libertăților sale legitime. La acest capitol sunt relevante și prevederile art.54

alin.(3) din Constituție care indică că prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. Astfel, legiuitorul constituant a stabilit că dreptul de acces la justiție (inclusiv dreptul al un tribunal/instanță) nu poate fi limitat.

Suplimentar, considerăm că neclaritatea normelor contestate vine în contradicție cu prevederile art.23 alin.(2) din Constituție, care statuează că Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. Având în vedere „testul de calitate a legii”, Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.26/2010 a stabilit că „pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. **În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție**”. În acest sens, în Hotărârea nr.26/2016, Curtea a reținut că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. De asemenea, textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile. La fel, Curtea Europeană a menționat că nu poate fi considerată „lege” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și corecteze conduita. În special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice (cauza Amann v. Elveția, hotărârea din 16 februarie 2000, §56). Testul preciziei legii impune ca legea, în situațiile în care oferă o anumită marjă de discreție, să indice cu suficientă claritate limitele acesteia (cauza Silver și alții v. Regatul Unit, hotărârea din 25 martie 1983, §80).

Suplimentar, reieșind din prevederile pct.3.3 din Codul bunilor practici în materie electorală, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 52 Reuniune Plenară CDL-AD(2002)023, se atrage atenția asupra faptului că dispozițiile în materie de recurs și, în special, competența și responsabilitățile diferitor instanțe trebuie stipulate în mod clar de lege, astfel încât să se evite orice conflicte relativ la competența juridică (negativă sau pozitivă). Nici reclamanții și nici autoritățile nu au dreptul de a alege instanța de apel.

Așadar, reieșind din faptul că normele contestate sunt imprevizibile, incerte și neclare, justițiabilul în cazul contestării acțiunilor/inacțiunilor concurentului electoral poate să invoce că se află într-o stare de imprevizibilitate cu privire la care este instanța competentă să examineze cazul, fiind astfel în imposibilitate de a-și apăra drepturile și interesele sale.

V. DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta cerere de ridicarea excepției de neconstituționalitate este depusă în conformitate cu prevederile art.12¹ alin.(1) din Codul de procedură civilă, potrivit căreia în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța trebuie să verifice întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție. Astfel, normele contestate se încadrează la categoria art.135 alin.(1) lit.a din Constituție, fiind legi organice.

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu. Excepția de neconstituționalitate este ridicată de către reprezentantul cu drept de vot al concurentului electoral

Partidului Politic „Partidul Acțiunii și Solidaritate” care are calitatea de concurent electoral în cadrul scrutinului parlamentar din 11 iulie 2021.

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei. Prevederile contestate formează obiectul de divergență la examinarea cauzei în cadrul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, pe cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a Blocului Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor împotriva Comisiei Electorale Centrale, persoană terță Partidul Politic “Partidul Acțiune și Solidaritate”.

d) nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.

Astfel, obiectul excepției de neconstituționalitate - textului „și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali” și textul „cu excepția contestațiilor privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali, depuse direct în instanța de judecată” din art.71 alin.(1) din Codul electoral, a textului „iar acțiunile/inacțiunile concurenților electorali - direct în instanța de judecată, în termen de 3 zile calendaristice de la data săvîrșirii acțiunii/identificării inacțiunii sau” din art.72 alin.(1) din Codul electoral, a textului „Contestațiile privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali se examinează în termen de 5 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai tîrziu de ziua alegerilor” din art.73 alin.(2) din Codul electoral și textul „Contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ” din art.73 alin.(7) din Codul electoral, întrunește condițiile stabilite la art.12¹ alin.(2) din Codul de procedură civilă, precum și condițiilor stabilite în Hotărîrea Curții Constituționale nr.2/2016, motiv pentru care cererea înaintată urmează a fi admisă.

VI. CERINȚELE SESIZĂRII

În temeiul celor menționate, în conformitate cu prevederile art.135 alin.(1) lit.a), g) din Constituția Republicii Moldova, a art.4 alin.(1) lit.a), g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a art.4 alin.(1) lit.a), g) din Codul jurisdicției constituționale, solicităm Curții Constituționale să exercite controlul

constituționalității textului „și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali” și textul „cu excepția contestațiilor privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali, depuse direct în instanța de judecată” din art.71 alin.(1) din Codul electoral, a textului „iar acțiunile/inacțiunile concurenților electorali – direct în instanța de judecată, în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii/identificării inacțiunii sau” din art. 72 alin.(1) din Codul electoral, a textului „Contestațiile privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali se examinează în termen de 5 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor” din art.73 alin.(2) din Codul electoral și textul „Contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ” din art.73 alin.(7) din Codul electoral prin prisma prevederilor art.20, art.23, și art.54 din Constituția Republicii Moldova, pe motivul neclarității acesteia, lucru care în practică restrânge dreptul justițiabilului de acces liber și efectiv la actul de justiție.

Având în vedere neconcordanța și neclaritatea prevederilor art.71 alin.(1), art.72 alin.(1), 73 alin.(2), art.73 alin.(7) din Codul electoral și art.191 alin.(3) Codul administrativ, precum și reieșind din faptul că prezenta sesizare este depusă în perioada în care campania electorală este deja în desfășurare, iar pe rolul instanței de judecată urmează a fi depuse și examinate mai multe solicitări de examinarea acțiunilor/inacțiunilor concurenților electorali, solicităm Înaltei Curți, să se expună asupra prezentei sesizări în regim de urgență, pentru a clarifica modul de examinare a contestațiilor depuse împotriva concurenților electorali.

Cu înaltă considerațiune față de Înalta Curte,

21.06 2021

Veronica MIHAILOV-MORARU

ÎNCHEIERE

23 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu
Nina Vascan
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând cererea depusă de către Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, prin intermediul reprezentantului cu drept de vot consultativ Veronica Mihailov-Moraru cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind ridicarea excepției de neconstituționalitate,

în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de către Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor împotriva Comisiei Electorale Centrale, terț Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” cu privire la anularea răspunsului nr. CEC-8/4175 din 12 iunie 2021 și obligarea examinării contestației,

constată:

La 14 iunie 2021 Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor a înaintat acțiune împotriva Comisiei Electorale Centrale, terț Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, prin care a solicitat anularea răspunsului nr. CEC-8/4175 din 12 iunie 2021 și obligarea examinării contestației depusă și înregistrată cu nr. CEC-10AP/6 din 09 iunie 2021.

În motivarea acțiunii Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor a indicat că la 09 iunie 2021 a făcut cunoștință cu afișa electorală a concurentului electoral Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, sub formă de buletin informativ, comanda nr. 617, tiraj 100 000, editura SRL „EditTipar Grup”, achitat din fondul electoral al Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, fapt stabilit pe ultima pagină a buletinului. Tot pe ultima pagină a buletinului informativ este prezentat și un material informativ intitulat „Partidul Acțiune și Solidaritate - din 2016 până astăzi”, totodată, în materialul respectiv fiind înserate 4 poze în care este prezentată doamna Maia Sandu, Președintele Republicii Moldova.

Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor a subliniat că în materialul publicat nu doar că se menționează expres numele Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu, dar și s-au utilizat frazele așa ca: „Am creat Partidul Acțiune și Solidaritate condus de Maia Sandu și echipa ei”; „Maia Sandu și Partidul Acțiune și Solidaritate au participat la alegerile prezidențiale”; „Guvernul Maia Sandu a început schimbări spre bine”; „Președintele Maia Sandu

a deschis și a restabilit relațiile cu țările lumii și a adus ajutor pentru cetățeni, a obținut pentru Moldova aproape 1 milion de doze de vaccin, dintre care 400 000 de doze gratuit și a îndeplinit cea mai importantă promisiune - a obținut alegeri anticipate, iar cetățenii au șansa să aleagă un Parlament curat care să pornească vremuri bune pentru cetățeni”.

Astfel, din textul inserat se observă că concurentul electoral Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” include în afișele electorale informații cu referire la Președintele Republicii Moldova, fiind admise intenționat acțiuni de asociere cu Maia Sandu, ce implicit presupune acțiuni privind utilizarea resurselor administrative, prin transferul de imagine a Președintelui, precum și își atribuie realizările obținute pe platforma prezidențială.

Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor a menționat că, reieșind din faptul că Codul electoral stabilește doar dreptul concurenților electorali de a-și apăra drepturile pe cale judecătorească în instanța de contencios administrativ, iar procedura exercitării acestui drept este reglementată de prevederile Codului administrativ, contestația a fost depusă la Comisia Electorală Centrală la 09 iunie 2021, înregistrată cu nr. CEC-10AP/6, prin care a solicitat constatarea faptului că concurentul electoral Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” a admis utilizarea resurselor administrative prin implicarea Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu și a imaginii acesteia în afișa electorală „buletin informativ”, tipărit de tipografia SRL „EditTipar Grup”, comanda nr. 617, a aplica sancțiune sub formă de avertisment concurentului electoral Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” pentru afișa electorală în cauză, a obliga concurentul electoral Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” să lichideze stocul afișelor electorale în cauză.

Însă, la 12 iunie 2021 s-a emis actul (răspunsul) nr. 8/4175, semnat de Președintele Comisiei Electorale Centrale, prin care s-a stabilit că, în urma examinării prealabile a contestației, prin prisma punctului 8 din Regulamentul privind procedura de examinare și soluționare a contestațiilor de către organele electorale în perioada electorală, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3353 din 20 iulie 2010, cu modificările ulterioare, conform căruia membrul organului electoral responsabil de examinarea contestației verifică dacă forma și cuprinsul acesteia corespund cerințelor stabilite de art. 71, alin. (5) din Codul electoral, s-a constatat că examinarea acesteia nu ține de competența Comisiei Electorale Centrale. Prin urmare, potrivit art.72, alin.(1) din Codul electoral, contestația a fost restituită pentru a fi depusă direct la instanță.

Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor și-a exprimat dezacordul cu soluția adoptată de autoritatea publică și o califică neîntemeiată și ca urmare, pasibilă anulării. Or, art. 52 din Codul electoral indică că, candidații nu pot folosi mijloacele și bunurile publice (resursele administrative) în campaniile electorale, iar autoritățile/instituțiile publice și cele asimilate acestora nu pot transmite/acorda concurenților electorali bunuri publice sau alte favoruri decât pe bază de contract, în condiții de egalitate pentru toți concurenții electorali.

Totodată, Codul electoral la art. 26 stabilește că, în perioada electorală, Comisia Electorală Centrală supraveghează executarea prevederilor prezentului cod și ale altor legi, care conțin dispoziții referitoare la desfășurarea alegerilor.

Iar potrivit art. 75 din Codul electoral, persoanele fizice și juridice, care încalcă prevederile legislației electorale, împiedică exercitarea liberă a drepturilor electorale ale cetățenilor, împiedică activitatea organelor electorale, poartă

răspundere în conformitate cu legislația în vigoare. Pentru încălcarea legislației electorale, Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție poate aplica grupului de inițiativă sau concurenților electorali următoarele sancțiuni: a) avertisment; b) anularea înregistrării grupului de inițiativă; c) intentarea procesului contravențional conform legislației; d) lipsirea de alocații de la bugetul de stat, ca sancțiune de bază sau complementară; e) solicitarea anulării înregistrării concurentului electoral. Avertismentul se aplică prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale în cazul oricăror alegeri, precum și prin hotărârea consiliului electoral de circumscripție – în cazul alegerilor locale.

Prin hotărârea din data de 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a admis acțiunea înaintată de Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor. S-a anulat răspunsul Comisiei Electorale Centrale nr.CEC-8/4175 din 12 iunie 2021. S-a obligat Comisia Electorală Centrală să examineze contestația depusă de către Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor înregistrată cu nr.CEC-10AP/6 din 09 iunie 2021 către Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, în fond, cu emiterea hotărârii în conformitate cu prevederile Regulamentului privind procedura de examinare și soluționare a contestațiilor de către organele electorale în perioada electorală, aprobat prin hotărârea CEC nr.3353 din 20 iulie 2010 și Regulamentului cu privire la activitatea Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin hotărârea CEC nr.137 din 14 februarie 2006.

Comisia Electorală Centrală la 17 iunie 2021 a contestat cu recurs hotărârea Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârii cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii.

Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, prin intermediul reprezentantului cu drept de vot consultativ Veronica Mihailov-Moraru, la 18 iunie 2021 a contestat cu recurs hotărârea Curții de Apel Chișinău din data de 17 iunie 2021, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârii cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii.

La 21 iunie 2021 Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursurilor depuse de către Comisia Electorală Centrală și Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” cu menținerea hotărârii Curții de Apel Chișinău din data de 17 iunie 2021.

La 22 iunie 2021, examinând admisibilitatea recursurilor depuse de către Comisia Electorală Centrală și Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” împotriva hotărârii din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, completul de admisibilitate specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a dispus examinarea în fond a acestuia, în complet de cinci judecători.

Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” a depus cerere cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul electoral după cum urmează:

- sintagmele „și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali” și „cu excepția contestațiilor privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali, depuse direct în instanța de judecată” din art.71, alin. (1) din Codul electoral;

- sintagma „iar acțiunile/inacțiunile concurenților electorali direct în instanța de judecată, în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii/identificării inacțiunii sau” din art. 72, alin. (1) din Codul electoral;

- sintagma „Contestațiile privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali se examinează în termen de 5 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu

de ziua alegerilor” din art. 73, alin. (2) din Codul electoral;

- sintagma „Contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ” din art.73, alin. (7) din Codul electoral.

Studiind cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea urmează a fi admisă, cu remiterea acesteia Curții Constituționale, din următoarele considerente.

Conform art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art. 169-171.

În conformitate cu art. 12¹, alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Conform § 82 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135, alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135, alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În § 83 al aceleiași hotărâri, Curtea a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la § 82.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ constată că, la caz, sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹, alin. (2) din Codul

de procedură civilă, precum și în hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016 a Curții Constituționale.

Astfel, obiectul excepției de neconstituționalitate și anume unele sintagme din art. 71 alin. (1), art. 72 alin. (1), art. 73 alin.(2) art. 73 alin.(7) din Codul electoral, intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135, alin. (1), lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către partea în proces, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei, precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale pe acest obiect, motiv din care cererea înaintată urmează a fi admisă.

Cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normelor contestate, depusă de către Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, prin intermediul reprezentantului cu drept de vot consultativ Veronica Mihailov-Moraru, constituie o prerogativă a acesteia, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești.

Totodată, ca rezultat al admiterii cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a amâna examinarea cauzei în ordine de recurs, reieșind din dispozițiile art. 12¹, alin. (3) din Codul de procedură civilă, conform cărora ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Din considerentele enunțate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de către Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, prin intermediul reprezentantului cu drept de vot consultativ Veronica Mihailov-Moraru cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul electoral și anume:

- sintagmele „și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali” și textul „cu excepția contestațiilor privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali, depuse direct în instanța de judecată” din art.71, alin. (1) din Codul electoral;

- sintagma „iar acțiunile/inacțiunile concurenților electorali direct în instanța de judecată, în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii/identificării inacțiunii sau” din art. 72, alin. (1) din Codul electoral;

- sintagma „Contestațiile privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali se examinează în termen de 5 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor” din art. 73, alin. (2) din Codul electoral;

- sintagma „Contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ” din art.73, alin. (7) din Codul electoral.

Conform art. 195 și art. 230 din Codul administrativ și în conformitate cu art. 12¹ din Codul de procedură civilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de

dispune:

Se admite cererea depusă de către Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, prin intermediul reprezentantului cu drept de vot consultativ Veronica Mihailov-Moraru cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor sintagme din art. 71, alin. (1), art. 72, alin. (1), art. 73, alin.(2) art. 73, alin.(7) din Codul electoral.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea depusă de către Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, prin intermediul reprezentantului cu drept de vot consultativ Veronica Mihailov-Moraru, în vederea examinării constituționalității a unor prevederi din Codul electoral și anume:

- sintagmele „și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali” și textul „cu excepția contestațiilor privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali, depuse direct în instanța de judecată” din art.71, alin. (1) din Codul electoral;

- sintagma „iar acțiunile/inacțiunile concurenților electorali direct în instanța de judecată, în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii/identificării inacțiunii sau” din art. 72, alin. (1) din Codul electoral;

- sintagma „Contestațiile privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali se examinează în termen de 5 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor” din art. 73, alin. (2) din Codul electoral;

- sintagma „Contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ” din art.73, alin. (7) din Codul electoral.

Se amână examinarea cauzei în ordine de recurs, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

/semnătura/

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

/semnătura/

Nicolae Craiu

/semnătura/

Nina Vascan

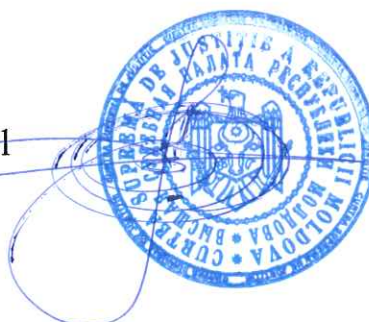
/semnătura/

Victor Burduh

/semnătura/

Maria Ghervas

Copia corespunde cu Originalul

Maria Ghervas